

Polonia w Argentynie.

Argentyna jest drugim po Brazylii krajem Ameryki Południowej pod względem liczby mieszkańców o polskich korzeniach. Pierwsi polscy emigranci osiedlali się w tym kraju na początku XIX w. Obecnie w Argentynie zamieszkuje, według różnych szacunków, od 130 do 500 tys. Polaków i ich potomków.

Argentyna jest drugim po Brazylii krajem Ameryki Południowej pod względem liczby mieszkańców o polskich korzeniach. Pierwsi polscy emigranci osiedlali się w tym kraju na początku XIX w. Obecnie w Argentynie zamieszkuje, według różnych szacunków, od 130 do 500 tys. Polaków i ich potomków.

Pierwsi osadnicy

Pierwsi Polacy pojawili się na terenie Argentyny na początku XIX w. Byli to mężczyźni za sobą kampanie napoleońskie. Wstąpili do wojska La Platy, która wyzwalała się wówczas spod władzy hiszpańskiej. Zapisy wojskowe podają takie nazwiska jak Emanuel Zatocki (Zatoqui) i Antoni Mierza już w roku 1812. Kolejne grupy emigrantów chroniły się w Argentynie przed represjami ze strony zaborców po upadkach kolejnych zrywów niepodległościowych (Powstania Listopadowego, Wiosny Ludów, Powstania Styczniowego). Wielu byłych powstańców wstąpiło do armii argentyńskiej i walczyło o miasto innymi w wojnie Paragwajem (dużo zasługi mieli w niej m.in. Henryk Spika, Teofil Iwanowski i Robert Chodasiewicz).

27 sierpnia 1897 r. do prowincji Misiones przybyło 14 rodzin polskich (69 osób) ze wschodniej Galicji. Datą uważa się za początek historycznej emigracji zarobkowej. Pierwsi wychodźcy znaleźli się w Argentynie ponieważ przypadkowo - planowali emigrację do Stanów Zjednoczonych, jednak z powodu złego stanu zdrowia lub braku wymaganych dokumentów zostali zatrzymani przez komisję lekarską w Hamburgu, gdzie otrzymali propozycję osiedlenia się w Argentynie. Emigranci zostali osadzeni w miejscowości Apóstoles, każda z rodzin otrzymała działkę wielkości 25 do 100 ha - za darmo lub z możliwością korzystnego rozłożenia spłaty należności. Do Argentyny zaczęły przybywać kolejne grupy Polaków, głównie z Małopolski Wschodniej oraz tzw. "wielka fala emigracyjna" - emigranci polskiego pochodzenia przybywający z Brazylii. Apóstoles wkrótce stało się największym skupiskiem Polaków w Argentynie, powstały również nowe kolonie: Azara, Corpus Christi, San Jose, Cerro Cora i in. Polscy osadnicy początkowo uprawiali głównie kukurydzę, fasolę, ryż i trzcinę cukrową, szybko jednak odkryli potencjał drzewiasty w uprawie bardzo popularnej w Argentynie yerba mate. W południowej części Misiones założonych zostało wiele plantacji tej rośliny, powstały drogi i linie kolejowe do transportu plonów, warsztaty, suszarnie itp. Wielu Polaków znacznie się wzbogaciło. W Misiones zaczęto tworzyć polskie szkoły, ochronki, parafie i stowarzyszenia. Od 1926 r. w Azara wydawany był polski dwutygodnik Orłowski. Prowincja do dziś jest jednym z największych skupisk Polaków w Argentynie.

O ile skupiska polonijne o charakterze rolniczym powstawały głównie w Misiones, o tyle liczniejsza emigracja inteligencko-robotnicza za swój cel obrała przede wszystkim Buenos Aires i inne duże miasta. Polacy zatrudniali się najczęściej w portowych przedsiębiorstwach i kolejowych brygadach budowlanych. W odróżnieniu od osadników zajmujących się rolnictwem, robotnicy często - co kilka tygodni - zmieniali miejsce pobytu. Wśród emigrantów nie brakowało aktywnych działaczy politycznej, szczególnie w Buenos Aires, gdzie znacząco

Ł rodowiska polonijnego stanowiŁ a inteligencja i emigranci polityczni uciekajÄ cy przed represjami ze strony caratu. JuŁż w 1890 r. powstaŁ a tam z inicjatywy Wincentego OlewiŁ skiego pierwsza w Ameryce PoŁ udniowej organizacja polonijna - Polskie Towarzystwo Demokratyczne (wkrÄtce przemianowane na Towarzystwo Polskie Demokratyczne w Buenos Aires), dziaŁ aŁ a rÄtwnieŁż socjalistyczna organizacja "RÄtwnoŁ Ä".

Szacuje siÄ , Łże do 1914 r. w Argentynie osiedliŁ o siÄ ok. 31,5 tys. osÄtŁb z ziem polskich (w tym ok. 5 tys UkraiŁ cÄtŁw). W okresie miÄ dzywojennym przybyŁ o kolejne 150 tys. osÄtŁb.

I wojna Ł wiatowa

Wybuch I wojny Ł wiatowej podzieliŁ Ł rodowisko polonijne na dwa obozy: zwolennikÄtŁw Ententy i TrÄtjprzymierza paŁ stw centralnych. Ci pierwsi zaŁ oŁżyli w Buenos Aires Komitet Narodowy Polski, na ktÄtrego czele stanÄ Ł Gustaw JasiŁ ski. Organizacja, bÄ dÄ ca filiiÄ Komitetu dziaŁ ajÄ cego w ParyŁżu pod przewodnictwem Romana Dmowskiego, wydawaŁ a w latach 1917-18 pismo "WiadomoŁ ci Polskie", na Ł amach ktÄtrego przybliŁżaŁ a sytuacjÄ w kraju oraz organizowaŁ a werbunek ochotnikÄtŁw do powstajÄ cej we Francji "BŁ Ä kitnej Armii" gen. J. Hallera, ktÄttry jednak z winy problemÄtŁw technicznych - przede wszystkim z transportem - zaowocowaŁ wysŁ aniem do Francji jedynie 2 ochotnikÄtŁw. Zwolennicy TrÄtjprzymierza, wywodzÄ cy siÄ gŁ Ätwnie z "RÄtwnoŁ ci" i akcentujÄ cy przede wszystkim niechÄ Ä do caratu powoŁ ali natomiast do Łżycia KoŁ o Polskie.

Lata miÄ dzywojenne

Argentyna uznaŁ a niepodlegŁ oŁ Ä Polski, jako drugi po Brazylii kraj Ameryki ŁaciŁ skiej, w 1919 r. Na poczÄtku 1920 nawiÄ zano stosunki konsularne, ktÄtre 2 lata pÄtŁšniej rozszerzono do rangi poselstw. RÄtwnieŁż w roku 1922 zawiÄ zaŁ siÄ Komitet Budowy Domu Polskiego w Buenos Aires, a w kolejnych latach wiele innych organizacji polonijnych, takich jak Towarzystwo "Wolna Polska" w Comodoro Rivadavia, Towarzystwa Polskie w Dock Sud Mendozie i Lalavallol, ZwiÄ zek ByŁ ych Wojskowych i ObroŁ cÄtŁw Ojczyzny, czy w koŁ cu zwiÄ zki o charakterze federacyjnym: Federacja Towarzystw "Dom Polski" i ZwiÄ zek PolakÄtŁw w Argentynie (1929). W 1938 r. zostaŁ a podpisana polsko-argentyŁ ska umowa handlowa, majÄ ca zacieŁ niÄ wiÄ zi gospodarcze miÄ dzy krajami, stworzono rÄtwnieŁż IzbÄ HandlowÄ ArgentyŁ sko-PolskÄ . Niestety, rozwÄtj stosunkÄtŁw handlowych zostaŁ przerwany przez wybuch wojny.

II wojna Ł wiatowa

Wybuch II wojny Ł wiatowej i bezpoŁ rednie zagroŁżenie Ojczyzny zintegrowaŁ y argentyŁ skÄ PoloniÄ . PowoŁ ano powiÄ zany z argentyŁ skim Czerwonym KrzyŁżem Komitet Niesienia Pomocy Ofiarom Wojny w Buenos Aires, aktywnie dziaŁ aŁ powoŁ any w 1941 r. ZwiÄ zek Kobiet Polskich oraz zrzeszajÄ ce argentyŁ skich przyjaciÄtŁ Polski Circulo Argentino "Polonia Libre". OddziaŁ y Polskich SiŁ Zbrojnych na Zachodzie zasiliŁ o 1140 ochotnikÄtŁw z Argentyny. 70 z nich polegŁ o.

Po II wojnie Ł wiatowej

Po wojnie Argentyna wycofała poparcie uznania dla Rzeczypospolitej Polskiej w Londynie i nawiązała stosunki dyplomatyczne z rządem warszawskim. Organizacje będące dotychczas instytucjami rządu na emigracji przekształciły się w organizacje opiekuńcze, zajmujące się pomocą przybywającym do Argentyny Polakom. Władze argentyńskie w Ładnie sposób nie przeszkadzały w tego typu działalności, a ich stosunek do Polonii był, jak i wcześniej, przychylny. W latach 1946-1950 przybyło do Argentyny ok. 20 - 22 tys. emigrantów z Polski. Była to przede wszystkim inteligencja osiedlająca się w miastach (głównie w Buenos Aires), w dużej części zdemobilizowani żołnierze Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie, którzy nie mogli pogodzić się z nową sytuacją Polski. Pojawienie się w Argentynie dipisów dotyczyło również powstaniem nowych organizacji polonijnych: kombatanckich (np. Związek Byłych Łońnierzy Samodzielnej Brygady Strzelców Karpackich, Stowarzyszenie Lotników Polskich w Argentynie) i zawodowych (np. Stowarzyszenie Inżynierów i Techników Polskich w Argentynie, które z czasem przekształciło się w istniejące do dzisiaj Polskie Stowarzyszenie Absolwentów Szkół Wyższych). Stworzone zostały również Towarzystwo Łpiewacze im. Chopina, harcerski Krąg Wódrownych Zniczy, Polska Macierz Szkolna, polskie teatry i wiele innych instytucji. Z falą emigracji powojennej przybyło do Argentyny między innymi Witold Gombrowicz.

Choć władze Argentyny nawiązały stosunki dyplomatyczne z rządem warszawskim, stosunek argentyńskiej Polonii do władz ludowych był bardzo negatywny. Związek Polaków w Argentynie programowo zabraniał współpracy z organami reprezentującymi władze Polski Ludowej. Wiązało z krajem uległość i wiążąc w tym okresie osłabieniu. Władze inicjatyw mających przełamać wzajemne uprzedzenia należały wymienić założeń w 1957 r. czasopisma "Kurier Polski" oraz stworzenie w 1960 r. istniejącej do dziś Biblioteki Polskiej im. Ignacego Domeyki. Dużego znaczenia dla wzmocnienia poczucia wspólnoty z rodakami w ojczyźnie miały wybory Karola Wojtyły na papieża w 1978 r.

6 grudnia 1995 r., dzięki staraniom Polonii oficjalnie ustanowiony został Dzień Osadnika Polskiego w Argentynie. Jest on obchodzony 8 czerwca.

Dodane przez : Waldemar, dnia luty 27 2013 12:52:39